

vrednijem njezinu dijelu o akcentu, pa i na posebnoj originalnoj raspravi »O važnosti accenta hrvatskoga za historiju Slavjanah«, zatim na izdanju »Zakona vinodolskoga«, na njegovim izdanjima starih pisaca hrvatskih i dr.

Analizirajući u potankostima Mažuranićeve gramatike, posebno njegov samostalni prodor u spoznaji međusobnih zakonitosti između štokavskoga i čakavskoga naglasaka, u čemu je ponajveći Mažuranićev osobni prinos lingvističkoj znanosti, Moguš s pravom Mažuranića karakterizira kao čovjeka potpuno lingvističke orijentacije. Mažuranić je, naime, doista samostalno ustanovio kako postoji određena i jasna zakonitost, »tvrdi odnošaj« između štokavskoga i čakavskoga naglašavanja, pa je čakavski naglasak stariji, a noviji je »sada gospodujući štokavski«. Pedesetih godina prošloga stoljeća Mažuranićeva su istraživanja predstavljala »prvorazrednu novost«. Pored zasluga u otkrivanju odnosa između čakavskoga i štokavskoga naglašavanja i tvrdnje da je čakavski naglasni sustav stariji od štokavskoga, Mažuranić je istakao i podudarnost između čakavske i ruske akcentuacije, tako da je na području proučavanja akcentatske problematike učinio čvrst i odlučan korak naprijed. Moguš sva ta otkrića potanko i realno analizira i vrednuje. Čakavac Antun Mažuranić našao je u čakaveu i poznatom našem čakavskom dijalektologu idealnog ocjenjivača.

Ako se uzme u obzir cjelokupna Mažuranićeva djelatnost (koju ovdje nije moguće pobliže prikazati) kao suradnika »Novina« i »Danice«, kao gramatičara, leksikografa, ispitivača starih književnih tekstova, akcentologa i slično, onda s pravom Moguš i danas može govoriti s priznanjem o Mažuranićevu radu koji je nastao kao »plod najbolje filološke i kulturološke tradicije kod Hrvata sredinom 19. stoljeća«.

Približno nepoznat život i rad Antuna Mažuranića zaslužio je da se cjelovitije obradi i ocijeni sa suvremenoga gledišta. Stoga treba pozdraviti ovu knjigu kao i čitav pothvat oko izdavanja kritičkih portreta hrvatskih slavista. Tako će nam još plastičnije i pot-

punije biti približeno i na slavističkom planu naše 19. stoljeće koje u posljednje vrijeme nalazi uporne i uspješne istraživače.

Zlatko Vince

UREDNIŠTVU ČASOPISA »JEZIK«

U povodu članka Ratimira Kalmete »Imenice okolina, okolica i okoliš u zemljopisnom znanstvenom jeziku« dostavljamo vam ovaj odgovor uredništva »Školskih novina« da ga objavite u idućem broju »Jezika«.

Drugarski pozdrav!

Direktor:
Đorđe Đurić

UREDNIŠTVU ČASOPISA »JEZIK«

U »Jeziku«, časopisu za kulturu hrvatskog književnog jezika, br. 2, godina 1978/79, objavili ste prilog Ratimira Kalmete »Imenice okolina, okolica i okoliš u zemljopisnom znanstvenom jeziku«, u kojem autor pokušava dokazati kako izraz *čovjekova okolina* nije jezično ispravan, odnosno nije znanstveno opravdan. Kalmeta to piše u povodu otvaranja rubrike »Čovjekova okolina i obrazovanje« u »Školskim novinama« i članka dra Ivana Brabeca »Okolina, okolica, okoliš ili sredina«, objavljenog u broju 29/1978, »Školskih novina« s očitom namjerom da dokaže kako ni naziv rubrike, a prema tome ni navedeni članak na osnovi kojega je naziv rubrike formuliran, nisu u duhu hrvatskoga književnog jezika. On, naime, brojnim potvdama iz tekstova objavljenih u 19. i 20. stoljeću »nedvojbeno dokazuje« kako izrazi *okolica* i *okoliš* imaju prednost (pravilniji su) pred izrazom *okolina* u ekološkom značenju, tj. u značenju čovjekove životne sredine koju sve više treba štititi od zagađivanja.

Da se Ratimir Kalmeta, koji je dosta članka objavio i u »Školskim novinama« osvrnuo na problem upotrebe navedenih rije-

či samo s namjerom da se sporna stajališta i mišljenja bolje osvijetle, pozdravili bismo njegov članak u »Jeziku« kao prilog raščišćavanju ovog aktualnog terminološkog problema, za što se i sami zalažemo i s kojim ciljem smo i objavili njemu toliko nepoćudan prilog. Osobito zato što su o navedenim riječima podijeljena mišljenja stručnjaka — jezikoslovaca i ekologa.

Međutim, R. Kalmeta je neskriveno tendenciozan kad »jezikoznanstvenu argumentaciju« članka u »Školskim novinama« svodi na razinu »Biltena Republičke konferencije SSRN Hrvatske« i formulacije o »većini naših ljudi« koji riječ *okolina* upotrebljavaju u ekološkom značenju te kad »Školskim novinama« podmeće težnju propagiranja jezične prakse koja nije u duhu hrvatskog književnog jezika. S tim se, čini se, slaže i uredništvo »Jezika« jer članak objavljuje kao redovni prilog u glavnom dijelu časopisa u kojem se objavljuju stručne i znanstvene rasprave. Za to, međutim, nema nikakva opravdanja. R. Kalmeta nije uspio dokazati da riječ *okolina* nije danas i ekološki naziv, a pogotovo je neprihvatljiva njegova tvrdnja da je u toj upotrebi promašena sa stajališta hrvatskog književnog jezika.

Osobito upada u oči prešućivanje imena autora spornog članka u »Školskim novinama« — dra Ivana Brabeca, inače stalnog jezičnog suradnika lista čiji znanstveni ugled ne treba posebno dokazivati. Slučajna ili ne, ta činjenica usmjerava oštricu »odgovornosti« i kritike na uredništvo »Školskih novina«, pa se otuda ono i smatralo pozvanim za ovaj odgovor »Jeziku«, dok je dr Ivan Brabec svoj odgovor objavio u »Školskim novinama« hr. 9/1979.

Uzimajući u obzir ugled »Jezika« kao znanstvenog časopisa, ali i ugled »Školskih novina« i rubrike »Čovjekova okolina i obrazovanje« (koju, usput rečeno, uređuje posebna redakcija u kojoj su i dva vanjska suradnika, potvrđena stručnjaka za ekološka pitanja), koji je u »Jeziku«, smatramo, neopravdano doveden u pitanje, ne možemo a da se ne čudimo uredništvu »Jezika« što

je pristalo da ovom ozbiljnom problemu pristupi na način koji je ponudio Ratimir Kalmeta. Suvremena jezična praksa, naime, puna pojava i procesa koji relativiziraju tradicionalnu jezičnu komunikaciju, prebogato je područje rada za sve one koji u dobroj namjeri žele pridonijeti znanstvenom osmišljavanju te prakse. Zašto je uredništvo »Jezika« upotrijebilo autoritet znanstvenog časopisa da ospori jedno takvo nastojanje prihvativši metodu koja nije i ne može biti u interesu znanosti?

S obzirom na to da se u »Jeziku« izriječkom navode samo »Školske novine« (odnosno rubrika »Čovjekova okolina i obrazovanje«) te radi objektivne obaviještenosti čitalaca »Jezika« zahtijevamo da umjesto svakog drugog odgovora objavite priloženi osporeni tekst dra Ivana Brabeca iz »Školskih novina« br. 29/1978 (s čime je i on suglasan) te ovo pismo.

Na kraju, mislimo da bi uredništvo »Jezika« s obzirom na ulogu časopisa u hrvatskoj jezičnoj znanosti i kulturi, trebalo, potaknuto ovom situacijom, da osigura opširniju znanstvenu argumentaciju o problematiziranim ekološkim nazivima, tj. da o tome objavi mišljenja eminentnih stručnjaka, i to ne samo jezikoslovaca nego i ekologa i drugih koji o tome mogu govoriti autoritativno. Rasprava o tome mogla bi donijeti znanstveno potkrijepljen dogovor o ekološkim nazivima u hrvatskom književnom jeziku, što bi s obzirom na sadašnje neujednačenosti bio krupan doprinos suvremenoj jezičnoj kulturi, a i samoj ekološkoj znanosti koja se naglo razvija. Dakako, u svemu tome trebalo bi poštovati činjenicu da je ekologija mlada znanost i da za njene pojmove ne bi trebalo tražiti potvrde u jeziku prošlog stoljeća (kao što to čini Ratimir Kalmeta).

U Zagrebu, 26. veljače 1979. godine.

Za uredništvo »Školskih novina« i rubrike »Čovjekova okolina i obrazovanje«: zamjenik glavnog i odgovornog urednika

Mr Ante Bežen